

Danmark kan blive et grønt forbillede – men ikke en grøn stormagt

Af Lau Øfjord Blaxekjær

2020'erne bliver klimaets årti. Danmark kan spille en central rolle – hvis vi forstår, at tiden, hvor stater kan styre udviklingen, er forbi. Nu er netværk dét, der gælder.

For at kunne føre en grøn udenrigspolitik er man nødt til at forstå, hvad klimaforandringer er, og ikke mindst hvad klimapolitik er. De fleste kan nikke genkendende til den beskrivelse, at klimaet og klimaforandringerne er et globalt grænseoverskridende fænomen og dermed også et globalt problem. Derfra er det let at nå frem til den forståelse, at klimaforandringer kræver en global politisk løsning.

Traditionelt set vil det så være et område for nationalstaterne og det internationale system, og dermed at grøn udenrigspolitik og klimapolitik

er to sider af samme sag. Denne tilgang er dog for længst blevet udfordret både indefra og udefra. Og med god grund. Klimaet som system er, sammen med de biologiske og geologiske systemer, overordnet og grundlæggende for alt liv på jorden, og vi har bragt disse systemer ud af balance. Klimaforandringerne tvinger os til en total udfasning af fossile brændstoffer fra produktion til anvendelse. Fra et klimapolitisk perspektiv er opgaven at forhandle og styre overgangen fra de nuværende og ødelæggende politiske, økonomiske og sociale systemer til bæredygtige strukturer, der passer sammen med jordens livgivende systemer. Det tvinger os til at tænke klimapolitik på en helt anden måde end traditionel politik, hvor vi skiller mellem lokalt, nationalt og internationalt

Lau Øfjord Blaxekjær (f. 1979) er adjungeret forsker ved Færøernes Universitet med fokus på klimapolitik og bæredygtig omstilling. Han er kandidat og ph.d. fra Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. Han har forsket og deltaget i FN's klimaforhandlinger fra 2011-2015, samt i hvordan grøn vækst bl.a. er blevet et samlende begreb for nye internationale klimanetværk.

niveau og grænser, hvor nationalstaterne styrer udviklingen.

Klimapolitik kan ikke meningsfuldt isoleres til eller inddeles i for eksempel international politik, udenrigspolitik eller national politik defineret ud fra hvilken side af nationalstatens grænser, man befinder sig på. Grænserne mellem det lokale og globale, offentlige og private, individ og gruppe udviskes også. Klimaforandringer og -politik er *glokal* – global og lokal på samme tid.

Samlingspunkter for udvikling af grønne narrativer

Lad os begynde med FN's klimaforhandlinger. På sin vis demonstrerer FN's klimaforhandlinger under FN's rammekonvention for klimaforandringer (UNFCCC) med vedtagelsen af Parisaftalen i december 2015, at nationalstater på globalt niveau er godt i gang med at forhandle og indrette denne overgang. Nogle mener, det går for langsomt, er utilstrækkeligt, eller endda at forhandlingerne er døde, fordi udledningen af drivhusgasser fortsætter med at stige. Andre mener, det er alt for vidtgående og for dyrt. Hvis man går lidt dybere end disse overfladiske forståelser, vil man for det første se, at FN's klimaforhandlinger og Conference of the Parties-møderne er langt mere end Kyotoaftalen, Parisaftalen og nationalstater, om end staterne stadig er centrale.

UNFCCC og COP'erne er for det første vigtige, fordi det er et af de eneste steder, alle udviklingslande, store som små, har mulighed for at komme til orde. Ikke bare i forhandlingslokalerne, men i lige så høj grad til de møder og

events, der organiseres på og uden for COP'erne. I to uger samler COP'erne i omegnen af 10.000 embedsmænd, nationale, regionale og lokale politikere, oprindelige folk, borgmestre, gejstlige, virksomhedsledere, forskere, bankfolk, skuespillere, kunstnere, journalister, lobbyister og ikke mindst civilsamsfundsrepræsentanter. COP'erne er en smeltedigel af information, fremvisning af grønne løsninger, netværk og nye idéer på kryds og tværs. Det er på COP'erne, at folk fra hele verden mødes og deres forskellige lokale, nationale, regionale, og globale klimahistorier væves sammen til et større lokalt narrativ om problemer og løsninger, helte og skurke og en vision om en grøn fremtid. Forhandling og klimapolitik er på COP'erne ikke kun overladt til nationalstater underlagt det internationale systems logikker. Og selvom staterne har svært ved at blive enige om de nødvendige politiske løsninger hurtigt nok, så er COP'erne et meget vigtigt sted for udbredelse af idéer, løsninger og udvikelse af netværk, der efterfølgende fører til konkret handling. Det globale narrativ om den fælles grønne fremtid bliver i høj grad til på COP'erne og er i sig selv selvfølgelig også til forhandling.

Vækstnarrativet dominerer

Der er forskellige variationer af dette narrativ. Den dominerende version af narrativet om den fælles grønne fremtid blev første gang formuleret i Sydkorea i 2005: 'Grøn vækst'. Det begyndte som et svar på Asiens problemer med forurening (både miljø og klima) som følge af en eksplosiv økonomisk vækst. Der var behov for at kontrollere denne

udvikling. I 2008 begyndte Sydkoreas daværende præsident Lee Myung-bak så at gøre grøn vækst til sit bud på Sydkoreas nye fremtid ved i forbindelse

U Klimapolitik kan ikke meningsfuldt isoleres til eller inddeles i for eksempel international politik, udenrigspolitik eller national politik defineret ud fra hvilken side af nationalstatens grænser, man befinder sig på.

med statens 60-årsjubileum at markere overgangen fra sort til grøn økonomi – og samtidig sætte gang i nye investeringer. Lee begyndte også at turnere internationalt med dette narrativ, og godt hjulpet på vej af finanskrisen og COP15-sammenbruddet i København i 2009 var der mange stater og internationale organisationer, som OECD og Verdensbanken, der stod klar til være med på narrativet om grøn vækst som vores fælles grønne fremtid. Nu kunne man ikke bare kontrollere en uhæmmet sort vækst i visse dele af Asien, men også sætte gang i hjulene i vestlige lande med lave vækstrater. Narrativet er yderligere spredt til resten af Asien samt flere arabiske, afrikanske og sydamerikanske lande.

Sydkorea (fremstillet som *'fast mover'*) fik sammen med Danmark (fremstillet som *'first mover'*) lanceret Global Green Growth Institute, GGGI, i Sydkorea og Global Green Growth Forum, 3GF, i Danmark – og en masse andre lande, virksomheder, byer, regioner, banker, konsulenter, forskere, nogle få NGO'er og internationale organisationer blev involveret i dette nye globale netværk af grøn vækst partnerskaber. GGGI arbejder meget lokalt med kon-

sulenter i forskellige ulande og hjælper med at udvikle planer og projekter. GGGI er dog også til stede ved COP'erne og andre globale konferencer. For

3GF handlede det mere om at skabe årlige konferencer med deltagelse af beslutningstagerne fra de forskellige medlemmer.

3GF-sekretariatet i Udenrigsministeriet skulle så facilitere disse workshops for at etablere nye grønne og globale partnerskaber og identificere implementerbare løsninger med reel effekt. Der findes nu grøn vækst-initiativer i hele verden, men hvert sted er der alligevel forskel. Grøn vækst som et globalt narrativ skal selvfølgelig passe til den lokale kontekst. Nogle steder er der tale om 'greenwashing' (at sælge noget som miljørigtigt og klimavenligt, uden at det i realiteten er det, red.) og buzzwords, andre steder er fokus på udviklingsbistand og teknologiekspertise, mens det for eksempel for Danmark var en integreret del af den grønne udenrigspolitik. 3GF er sidenhen nedlagt og erstattet af P4G: Partnering for Green Growth and the Global Goals. Efter nogle år med topmøder i København, der måske alligevel ikke leverede helt så mange resultater som håbet, skulle der ske noget nyt.

FN's verdensmål, der blev vedtaget i 2015, og især mål 17 om partnerskaber, blev anledningen til fra dansk side at lancere P4G. Stadig sammen med mange af de andre aktører, men nu med hovedkvarter i Washington ledet af World Resources Institute. Opsætningen er nu mere i retning af at stille

SAMLENDE EFFEKT: COP25 i Madrid i december 2019 var måske ikke den succes, mange havde håbet på. Alligevel er disse topmøder afgørende for, at repræsentanter fra højeste hold til græsrodsaktivisme i fællesskab udvikler narrativer og netværk for at håndtere klimakrisen.

(Foto: Wikimedia Commons)

startkapital til rådighed for partnerskaber med konkrete projekter med grønt potentiale. Udover Danmark og Syd-

...det er muligt at bryde de gamle systemer ved at intervenere og lægge pres på så mange steder som muligt.

korea er også C40 meget aktiv i P4G. C40 begyndte som en international sammenslutning af verdens 40 største byer. I dag er der mange flere med – også små byer som København. Faktisk er København i spidsen for klima og grøn vækst-programmet i C40 og er på den måde én af de byer i verden, der gør mest ud af at have og føre grøn

udenrigspolitik. I C40 er det by til by. I P4G er det en virkelig god blanding af aktører på samme måde som COP'erne. Det er her, lokale historier væves sammen til det store globale narrativ om grøn vækst og FN's verdensmål som vejen til en fælles grøn fremtid.

De to fremtidsscenerier

Der er også nye stemmer, der blander sig, strejker og råber op. Ungdommen rundt omkring i verden er for alvor begyndt at gøre oprør mod den i deres øjne alt for langsomme og ineffektive klimahandling og tomme voksensnak. Vi kender bedst Greta Thunberg, men hun er blot én af mange ungdomsledere, der fra helt lokale demonstrationer

og kampagner kommer ud til et globalt publikum, hjulpet godt på vej af internettet og de sociale medier. Denne alternative version af narrativet har en dobbelthed, som den dominerende version ikke har. Her er der to fremtidsscenerier – ikke blot vores fælles grønne fremtid, men lige nu også en meget sort fremtid. Hvorfor gå i skole, hvis vi ingen fremtid har, spørger de retorisk. Ungdomsoprøret og denne version af det grønne narrativ trækker også på kapitalismekritik og et opgør med BNP-fokuseret økonomisk vækst.

Oftentimes kan klimaforandringerne og de mangle komplekse systemsammenhænge og -afhængigheder give åndenød og føre til magtesløshed. Men der sker noget. Eksemplerne på COP'erne som smeltedigel af idéer, løsninger og netværk til nye grønne partnerskaber med ulige aktører med fokus på handling og det voksende globale ungdomsoprør viser, at det er muligt at bryde de gamle systemer ved at intervenere og lægge pres på så mange steder som muligt.

Disse nye sociale, økonomiske og politiske kræfter, der nu er på spil for en grønnere verden, er en kæmpe forskel fra for bare 10 år siden. Den grønne dagsorden bliver kun stærkere, men bevæger sig også i forskellige retninger. Ambitiøs grøn handling bliver kun mere nødvendig. Presset og forventningerne til Danmark som grøn stormagt er derfor tårnhøje. Men Danmark kan ikke blive en grøn stormagt

som tidligere, hvor stater dominerede international politik. En ny grøn stormagt må for at lykkes favne bredere ved både at lede og ledes af dette nye sammensurium af forskellige grønne aktører.

Danmark har dog én fordel, sammenlignet med andre lande, i forhold til at skabe og føre grøn udenrigspolitik: Danmark har været med til at etablere de nye spilleregler for grønne netværk og er med til at facilitere og lede dem. Danmark har en politisk kultur baseret på dialog mellem forskellige aktører.

Det er disse erfaringer og netværk, der skal være grundlaget for en grøn udenrigspolitik for klimaforandringer uden grænser, hvor det er vigtigt at kunne orientere sig både lokalt og globalt på samme tid, og forstå at lokale aktiviteter også på samme tid er globale. Vi er lige nu i gang med en stor global forhandling om, hvordan vi – hvis overhovedet – driver overgangen til bæredygtige systemer og deres fælles balance. Og ikke mindst er vi i gang med at forhandle det globale narrativ om vores fælles grønne fremtid.

Analysen er udelukkende udtryk for forfatterens egen holdning til klimapolitik og grøn udenrigspolitik.

○○○

En ny grøn stormagt må for at lykkes favne bredere ved både at lede og ledes af dette nye sammensurium af forskellige grønne aktører.